

Ландшафт історичної науки крізь призму історії науково-серіальних видань Одеси (XIX – початок XXI ст.)¹

У статті розглядається історія становлення та розвитку історико-наукових серіальних видань в Одесі, подається їх видова характеристика. Акцентовано увагу на проблемно-тематичних пріоритетах публікацій цих видань, визначені їх функції, виявлені позитивні й негативні риси функціонування історико-наукових серіальних видань в контексті генези історичної науки.

Ключові слова: Одеса, історія, видання, серіальні, періодика, наука.

Помітне поживлення історичних студій в Україні за останні понад двадцять років пов'язане з новими тенденціями в суспільно-політичному, соціально-економічному та культурному житті. Це зумовило потребу формування нових підходів до розгляду багатьох питань та проблем історичної науки, спонукало до утвердження духовних цінностей, повернення та збереження інтелектуальних надбань, створених попередніми поколіннями. Саме це є основою історичної пам'яті як невід'ємної складової національної ідентичності. Плідна робота істориків створила належне підґрунтя для докорінного переосмислення концепції вітчизняної історії, подолання стереотипів і міфологем радянської доби, утвердження пошани до історичного минулого. Реалізація цієї роботи вимагає наявності розвинутої мережі історико-наукових засобів масової інформації, на сторінках яких науковці мали б можливість презентувати свої напрацювання.

Актуальність обраної теми зумовлена спрямованістю на вивчення історичної наукової періодики в контексті дослідження динаміки розвитку зазначеного сегменту засобів масової інформації, починаючи від XIX до поч. XXI ст., необхідністю осмислення видових особливостей історико-наукових серіальних видань, характеристики їх форматів, динаміки розвитку та концептуальних особливостей. Застосовуючи спеціальні методи та підходи, вчені визначають зазначені видання як безпосередній об'єкт, так і предмет самостійної ділянки знань. З огляду на постійне нарощування кількостей інформації

взагалі та наукової історичної інформації зокрема – збільшення кількості публікацій та видань – розвиток методів оцінювання її джерел стає все більш актуальним.

На сьогодні історія історико-наукових серіальних видань Одеси XIX – поч. XXI ст. фактично не досліджена. Єдиною спробою дослідити цю тему була розвідка авторів цієї статті, видана в журналі «Краєзнавство» за 2013 р. [1]. Однак вона мала значно вужчі хронологічні рамки, обмежені 1991–2012 рр. У цьому контексті виникла логічна ідея підсумувати здобутки наукових комунікацій в галузі історичної науки в Одесі впродовж усього періоду їх розвитку та презентувати історичний нарис у форматі доповненої і розширеної статті з проекцією на широкий спектр питань зазначеної проблематики [2].

Історичні дослідження та історична наукова комунікація в Одесі мають давні традиції. Перші історико-наукові серіальні видання у місті з'явилися в XIX ст. й були друкованими органами наукових товариств та флагмана вищої освіти на півдні Російської імперії – Імператорського Новоросійського університету (1865–1920).

Першопрохідцем у цьому напрямку стало Імператорське Одеське товариство історії і старожитностей (ІОТІС, 1839–1922), мета якого полягала у всебічному вивченні історії Південної Росії. У різні часи головами товариства були Д. М. Княжевич, О. Г. Строганов, С. М. Воронцов, Х. Х. Рооп, О. М. Дондуков-Корсаков, великий князь Олександр Михайлович, а серед його членів нараховувалось понад 200 осіб. Офіційним

¹ Автори вдячні колегам – О. А. Бачинській, О. А. Довгополовій, Т. М. Івановій, С. В. Ковальському, В. Г. Кушніру, І. В. Немченко, С. Б. Охотнікову, Н. О. Петровій, за сприяння у зібранні інформації при підготовці публікації.

друкованим виданням товариства стали «Записки Императорского Одесского общества истории и древностей» (ЗІОТІС), яких протягом 1844–1919 рр. видали 33 томи [3]. Основу публікацій склали статті та матеріали з історії, історичної географії, статистики, археології, звіти та протоколи про діяльність ІОТІС, рецензії і бібліографічні нотатки. Домінували статті та матеріали з античної й середньовічної археології, нумізматики й епіграфіки, а також публікації джерел, здебільшого з історії південного регіону XVI–XVIII ст. Вміщувалися розвідки й матеріали, присвячені відомим історичним постатям, зокрема ученим, громадським і церковним діячам. У додатках до кожного тому друкувалися протоколи засідань товариства, що містили важливі відомості про характер колекцій і окремих знахідок, що надходили до музею товариства [4; 5]. Крім «Записок» члени ІОТІС видали три випуски каталогу античних теракот музею та кераміки з Феодосії, опис східних монет, старовинних планів і карт, що зберігалися в музеї. Ці каталоги також можна рахувати продовжуваним виданням.

Другим історико-науковим серіальним виданням в Одесі стали «Записки Императорского Новороссийского университета» [6], що виходили з 1867 р. У різні часи редакторами «Записок» були професори О. С. Павлов, С. П. Ярошенко, О. О. Кочубинський, О. П. Доброклонський. Спочатку матеріали з історії друкувалися в «Записках», а з 1909 р. видання почало виходити окремо на кожному факультеті (крім томів 112 і 113, друк яких було розпочато відповідно 1907–1908 рр., а закінчено — 1909 і 1914 рр.) [7; 8]. Отже, фаховим виданням історико-філологічного факультету університету стали «Записки Императорского Новороссийского университета историко-филологического факультета», незмінним редактором яких був професор, історик О. П. Доброклонський [9]. За весь час було видано тринадцять випусків у дев'яти книжках.

Ще одним історико-науковим серіальним виданням в Одесі було «Летопись Историко-филологического общества при Императорском Новороссийском университете» (ЛІФТІНУ) [10], яка в своєму роді стала альтернативою «Записок Императорского Одесского общества истории и древностей». Справа в тому, що ІОТІС засновувалось як загальноісторичне об'єднання, але головним продуктом його діяльності стали археологічні студії, які й вирішували наукову

спеціалізацію товариства як переважно археологічного. Тому виникла наочна потреба в іншому товаристві, яке б займалося вивченням широкого кола історичних питань, а не лише археологією, призвело до заснування при університеті Історико-філологічного товариства (1889–1923), яке в свою чергу започаткувало видання ЛІФТІНУ. Перший том вийшов друком 1890 р. Спочатку видання не мало чітко визначеної структури, назви розділів та їх кількість змінювалась. З 1892 р., майже відразу після відкриття візантійського відділення, почалося видання окремих томів ЛІФТІНУ, які містили праці з візантієзнавчої тематики. За перші десять років свого існування товариство видало сім томів «Літопису», чотири з яких були присвячені візантієзнавству, у подальші роки – 18. Через значне подорожчання паперу і друкарських послуг правління пішло на обмеження видавничої діяльності. 1915 р. виконані для товариства замовлення перевищили можливості каси товариства, 1916 р. видання ЛІФТІНУ було припинене [11; 12].

На початку другого десятиліття XX ст. в Одесі з'явилося ще одне видання – «Известия Одесского библиографического общества» [13], яке було друкованим органом Одеського бібліографічного товариства при Імператорському Новоросійському університеті (1911–1916). Товариство очолював професор, історик І. А. Линниченко. «Известия», як продовжуване видання, почало виходити з першого року існування об'єднання. Журнал виходив впродовж 1911–1916 рр. (до 1916 р. щомісячно, 1916 р. – 6 разів на рік) [14]. У журналі було опубліковано низку краєзнавчих бібліографій, у тому числі бібліографічні списки з історії Одеси, Бессарабії, подано детальні описання деяких місцевих видань.

Друкування перших історико-наукових серіальних видань в Одесі було припинено в буремні роки війн і революційних подій 1917–1920 рр. У цей час перестали виходити майже всі одеські наукові періодичні видання, припинили існування й п'ять історико-наукових серіальних видань, які відповідно до видової класифікації відносимо до продовжуваних видань.

Під час революційних подій 1917–1920 рр. в Одесі в сфері наукових комунікацій відбулася неординарна подія. Коли місто знаходилося під владою білогвардійців (серпень 1919 – лютий 1920) було здійснено видання «Трудов подготовительной по национальным делам комиссии» [15], яке

стало своєрідним «халіфом на годину». Ця збірка була спеціалізованим виданням, праці якого дозволяли діючій владі більш чітко викласти свою позицію в «українському питанні», тобто вона відіграла роль одного з ідеологічних програмних документів «білої» армії. Збірка була видана під редакцією професора І. А. Линниченка, в якій разом з ним свої праці опублікували професори О. Д. Билимович, П. М. Богаєвський, Б. М. Ляпунов та публіцисти С. Г. Грушевський, Н. К. Могилянський, А. І. Савенко, А. В. Стороженко. Викладені авторами ідеї, мали на меті переконати громадську думку у відсутності підстав для політичної самостійності українського народу. З точки зору наукової цінності збірка справляє неоднозначну думку, але це видання, відповідно до видової класифікації було продовжуваним.

Впродовж XIX – перших двох десятиріч XX ст. в Одесі виходило шість історико-наукових серіальних (продовжуваних) видань, які стали першими у зазначеному сегменті засобів масової інформації, де науковці, краєзнавці, публіцисти здійснювали презентації результатів досліджень у царині історичної науки. Соціально-політична нестабільність, скрутне матеріальне становище, реорганізація вищої школи, насадження ідеологій різних політичних сил та інші негаразди призвели наприкінці 1910-х рр. до припинення друкування історико-наукових продовжуваних видань в Одесі.

Відродження в Одесі історико-наукових серіальних видань пов'язане з друкуванням на поч. 1920-х рр. «Учёных записок Высшей школы Одессы» [16]. Поява цієї збірки була зумовлена налагодженням навчального процесу в вищій школі Одеси, де спадкоємцем Новоросійського університету став Одеський гуманітарно-суспільний інститут [17], та продовженням професорсько-викладацькою корпорацією цього закладу університетської традиції – поєднання освіти і науки [18; 19]. У двох томах «Записок» були надруковані наукові праці з історії, археології, історії літератури, педагогіки. Особливістю другого тому стала перша в історії історико-наукових серіальних видань Одеси публікація українською мовою (стаття «Фаміліати й заступаючі» М. Є. Слабченка) [20]. З черговою трансформацією вищої школи Одеси у 1923 р. видання «Ученых записок Высшей школы г. Одессы» було припинено.

1920 р., після закриття університету в Одесі, науково-дослідницька робота його вчених була відокремлена від навчальної та переведена до

новостворених науково-дослідних установ [21]. У другій пол. 1920-х рр. в Одесі існувала розвинута мережа історико-наукових серіальних видань, які були друкованими органами різноманітних за формою, структурою, тематикою та методикою досліджень наукових установ. Відповідно до затвердження Колегії НКО УСРР від 9 лютого 1925 р. наукові установи могли видавати власні наукові видання – бюлетені, збірки, записки та окремі праці своїх членів [22]. Тому майже всі одеські наукові установи мали власний друкований орган, де публікували результати наукової діяльності своїх представників. Серед них були й історичного спрямування видання: Одеська комісія краєзнавства при Всеукраїнській академії наук видавала «Вісник Одеської комісії краєзнавства при ВУАН» [23]; Одеське наукове товариство при Українській Академії наук – «Записки Одеського наукового при Українській Академії наук товариства» [24]; Українське бібліографічне товариство в Одесі – «Записки Українського бібліографічного товариства в Одесі» [25]; Одеська центральна наукова бібліотека – «Праці Одеської центральної наукової бібліотеки» [26]. Всі перелічені збірки за видовою класифікацією належать до продовжуваних видань. У другій пол. 1920-х рр., у порівнянні з попередніми роками, видавнича справа історико-наукових серіальних засобів масової інформації отримала нові пріоритети розвитку.

Однак у 1930-х рр. у розвитку історико-наукових серіальних видань постали серйозні перешкоди – посилення адміністративно-командних методів управління, надмірної централізації. Політична кон'юнктура, ідеологічний тиск, зміни головних редакторів і колективів редакцій не могли не позначитися на проблематиці й науковому рівні видань. Негативний вплив на стан наукових досліджень та розвиток наукових комунікацій зумовив підміну теоретичних дискусій цитатництвом та виголошенням штампів. Відбувався процес перетворення історико-наукових серіальних видань з органа наукової та громадської думки на ідеологічно-пропагандистський інструмент закріплення більшовицької влади. На початку 1930-х рр. в Одесі припинили існування всі наукові товариства історичного профілю, а багато науковців, звинувачених в контрреволюційних злочинах, стали жертвами тоталітарного режиму [18; 19; 27; 28].

Всеохоплюючий контроль, який був встановлений над усіма сферами життя суспільства особливо гостро відчували історики. Партійний

диктат адміністративно-командної системи, перманентне конструювання образу ворога, зосередження уваги істориків на вивченні історії партії більшовиків та радянської влади, класовий підхід і штучна деперсоналізація історії – все це призвело до того, що історична наука набула ідеологічного характеру, що позначилося на якості історико-наукових серіальних видань, їх оформленні, терміні виходу, тематичній спрямованості тощо.

Після відновлення 1933 р. Одеського державного університету було започатковано видання праць представників його професорсько-викладацького складу та аспірантів у багатосерійному продовжуваному виданні – «Труди Одеського державного університету» [29]. Перший том, у форматі збірки наукових робіт, у серії «Історичні науки» видали 1939 р.

У період окупації Одеси німецько-румунськими військами, виходило єдине історико-наукове серіальне видання – «Записки Одеського університету». Уперше «Записки» побачили світ у 1943/44 навч. році. Зміст першого номеру був присвячений королю Румунії – Михаю I. Збірка містила вступне слово ректора університету, професора П. Г. Часовникова, статтю професора Т. Херсені, присвячену системі організації університету в імперський, радянський та окупаційний часи [30].

У повоєнний час відбулося відродження виходу серії «Історичні науки» «Труди Одеського державного університету». 1947–1962 рр. було випущено вісім томів. Специфікою видання стала його різноплановість як у проблематиці досліджень науковців, так і в формуванні окремих номерів. Окремі томи стали збірниками праць молодих вчених університету, дисертантів, археологічний збірник, збірник з історії робітничого класу і селянства, збірник з історії південних та західних слов'ян, деякі томи були присвячені ювілеям. Окремі видання містили монографічні дослідження вчених (наприклад, К. П. Добролюбського «Термідор. Нариси з історії» [31]).

У 1957 р., за часів «хрущовської відлиги», побачило світ видання «Матеріали по археологии Северного Причерноморья» [32]. Вісім випусків цього видання вийшло впродовж дев'ятнадцяти років, вихід останнього припав на 1976 р. У різні часи збірка праць археологів виходила під редакцією М. Ф. Болтенка (вип. 1), М. С. Синицина (вип. 2–5), П. Й. Каришковського (вип. 6–8). Своєрідним доповненням для публікації науко-

вих студій археологів у радянські часи стали збірки «Краткие сообщения о полевых археологических исследованиях...» і «Записки Одесского археологического общества» [33] (відп. ред. обох видань М. С. Синицин). Випуск останньої збірки був спробою продовження традиції видання «Записок Императорского Одесского общества истории и древностей», яких протягом 1844–1919 рр. видали 33 томи [34]. Тому на виданні 1960 р. після «№ 1» в дужках було вказано «№ 34». Але загальна криза в історичній науці, що була пов'язана з ідеологічним тиском наприкінці 1960-х рр., призвела до припинення двох науково-археологічних видань. Опубліковані праці в трьох збірках цього часу охоплювали широке коло проблем від археології палеоліту до вивчення матеріалів пізнього середньовіччя.

Видання в період 1950-х – 1970-х рр. декількох археологічних збірок, пов'язано на нашу думку з тим, що археологія вважалась «нейтральним» полем наукових інтересів відносно ідеологічної заангажованості інших історичних спеціальностей. У той час велика кількість істориків робила вибір на користь досліджень з археології, історії античності та допоміжних з ними дисциплін.

Часи «перебудови» призвели до «нової» хвилі народження історико-наукових серіальних видань в Одесі (про це ми вже писали, тому, наразі, обмежимося стислою інформацією). Впродовж 1989–2012 рр. світ побачили 10 номерів видання наукових читань присвячених пам'яті П. Й. Каришковського – «Древнее Причерноморье» [36].

Вибух масового народження історико-наукових серіальних видань в Одесі припадає на часи здобуття Україною незалежності. У цей період піком появи нових спеціалізованих історико-наукових видань були п'ять хронологічних інтервалів: перша половина та кінець 1990-х рр., середина та кінець 2000-х рр., середина 2010-х рр. Відповідно до цього ми й розглянемо історію сучасних історико-наукових засобів масової інформації.

Першим історико-науковим серіальним виданням в Одесі в 1990-ті рр. стало «Историческое краеведение Одесщины» [37]. Випуски були започатковані кафедрою археології та етнографії України і кафедрою історії України ОНУ ім. І. І. Мечникова разом з Одеською обласною організацією краєзнавців. Всього було видано 7 випусків. Другим, відповідно до хро-

нології, стало видання «Древнее Причерноморье. Краткие сообщения Одесского археологического общества» (відп. ред. С. Б. Охотніков, третій і четвертий випуски спільно з В. Г. Петренко) [38]. Існуючі на початку 1990-х рр. продовжувані видання не могли задовольнити професійні потреби істориків-науковців, особливо з огляду на сплеск досліджень в царині історичних наук (археографії, етнографії, історіографії, медієвістики, україністики тощо) та потужним розвитком історичного краєзнавства.

Збірка наукових праць «Записки історичного факультету» ОНУ ім. І. І. Мечникова головний редактор В. Н. Станко (1995–2004), В. Г. Кушнір (з 2005) почала виходити з 1995 р. [39]. 1995 р. під егідою кафедри археології та етнографії України ОНУ ім. І. І. Мечникова й Управління охорони нерухомих об'єктів культурної спадщини було започатковано науково-популярний часопис – «Старожитності Причорномор'я» (відп. ред. В. Н. Станко) [40]. Через певні обставини видання припинилося. З 1998 р., впродовж двох років виходило трьохтомне серійне видання «Невичерпні джерела пам'яті» (від. редактори: І. В. Сапожников – томи 1 і 3, О. А. Бачинська – том 2) [41]. 1998 р. було зроблено спробу реалізувати задум тодішніх очільників Одеси й області у створенні презентаційного періодичного видання, яке б висвітлювало й популяризувало не лише історію та культуру міста й Причорноморського регіону в цілому, а й демонструвало їх географічну, економічну, інвестиційну привабливість [42]. Видання, редактором якого виступив І. В. Студенніков, отримало назву «Причорноморський регион» та вийшло єдиним номером.

З 1999 р. почав виходити «Вестник Одесского музея нумизматики» (гол. ред. С. Б. Охотніков) – продовжуване видання Одеського музею нумизматики. На сьогодні випущено 56 випусків [43]. 2012 р. в Одеському нумизматичному музеї з'явився ще один друкований орган – громадсько-публіцистичний збірник-альманах «О чем рассказала монета» [44]. 1999 р. на базі кафедри українознавства Одеського національного політехнічного університету під керівництвом професора Г. І. Гончарука започатковане історико-наукове продовжуване видання «Інтелігенція і влада». Загалом вийшов 31 випуск збірки [45]. 1998 р. почав виходити щорічник історико-краєзнавчого спрямування – «Историческая память» [46]. Засновником цього видання стала

Одеська обласна організація Українського товариства охорони пам'ятників історії та культури (голова М. Ю. Раковський) та Одеський будинок вчених. Після смерті редактора М. Ю. Раковського, видання припинило своє існування. Історичні праці публікуються в науковому виданні «Праці Державного архіву Одеської області», яке почало виходити в останній рік минулого століття. На сьогодні світ побачили 42 томи [47]. Переважно це тематичні видання, авторські монографії, покажчики чи збірки документів, які підтверджують статус архіву як одного з провідних осередків наукових історичних студій.

2000 р. кафедра археології та етнології України історичного факультету ОНУ ім. І. І. Мечникова почала проводити Міжнародний конгрес: «Археологія та етнологія Східної Європи: крок молоді у ХХІ ст.» (модератор О. В. Сминтина). Результатом плідної праці науковців на форумі стало видання серійної збірки «Археологія та етнологія Східної Європи: матеріали і дослідження» (видано 3 томи) [48]. Видання припинило існування 2002 р. Недовгий час на поч. ХХІ ст. виходило нумизматичне продовжуване видання «Античные и средневековые монеты Северного Причерноморья» [49].

З ініціативи голови Благодійного фонду ім. Івана та Юрія Липів Галини Дольник від 2000 р. проводяться «Липівські читання». Станом на кінець 2014 р. відбулися сьомі «Липівські читання», одним з результатів яких є видання збірок матеріалів конференції [50]. В 2002–2007 рр. в Одесі виходило історико-наукове серійне видання – «Одесса и еврейская цивилизация» [51]. 2003 р. історичним факультетом ОНУ ім. І. І. Мечникова було започатковано видання «Одеська болгаристика: Науковий щорічник Одеського наукового товариства болгаристів» [52].

2004 р. Одеський національний економічний університет став засновником продовжуваного наукового видання «Науковий вісник» (Всеукраїнська асоціація молодих науковців) [53]. Станом на кінець 2014 р. вийшло 220 випусків. З 2004 р. виходить видання – «Липоване: історія і культура русских старообрядцев» [54]. Збірка є результатом проведення на Одещині однойменної конференції, організатором якої виступала кафедра археології та етнології України історичного факультету ОНУ ім. І. І. Мечникова (модератор О. А. Прігарін). На разі видано 10 випусків.

Присвяченим єврейському історичному надбанню та сучасній культурі є альманахи наукових статей та публіцистики «Морія», започаткований Общинним домом єврейських знань «Морія» [55]. На сторінках альманаху друкуються наукові статті, портретні нариси, політичні есе, рецензії, мемуари, републікації. Видання належить до історичних, містить чималу кількість матеріалів зі сторінок єврейської історії Одеси. 2005 р. в мережі історико-наукових серіальних видань з'явився «Вісник Одеського історико-краєзнавчого музею» [56], (редактор – директор музею В. В. Солодова). 2006 р. професор В. Н. Станко спільно з болгарськими науковцями організував та провів міжнародну конференцію «Българите в Северното Причерноморие». У 1992 – 2009 рр. за результатами десяти конференцій вийшло десять томів матеріалів конференцій [57].

З 2006 р. в Одесі почало виходити історико-наукове серійне видання, яке є працею українських і польських істориків – «Поляки на півдні України і в Одесі» [58]. Підґрунтям для народження цієї збірки стала однойменна міжнародна конференція, що проводилась під егідою ОНУ ім. І. І. Мечникова, Ольштинського відділу Польського історичного товариства та історико-педагогічного факультету Опольського університету. До 2011 р. вийшло 5 випусків видання.

2006 р. «Асоціацією європейської культури» започатковано вихід історико-краєзнавчого наукового альманаху «Південний Захід. Одесика – Юго – Запад. Одесика» [60], що поставив своїм завданням дослідження актуальних проблем історії Одеси, Одещини, південно-західного регіону України. За редакцією В. А. Савченка світ побачили 19 випусків альманаху (видається двічі на рік, має постійні рубрики). Воно є одним з небагатьох історико-наукових видань, яке належить до підвиду періодичних.

З 2006 р., Відділ історії козацтва на півдні України розпочав видання продовжуваного наукового часопису «Чорноморська минувшина» (відп. ред. О. А. Бачинська) [59]. Загалом світ побачили дев'ять номерів видання та окремі дослідження Т. Г. Гончарука, Т. С. Вінцовського, А. І. Мисечка, О. М. Дорошенко та ін. З 2006 р. на історико-філософському факультеті Південно-українського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського щорічно відбувається наукова конференція викладачів, студентів та молодих вчених, результати доповідей яких

увійшли до серійного видання – «Історіосфера» (відп. ред. Ю. А. Добролюбська) [61]. Висвітлення результатів наукових досліджень у галузі історичної науки також відбувається на сторінках однієї з серій «Вісника Одеського національного університету» – «Бібліотекознавство. Бібліографознавство. Книгознавство» (наук. ред. В. М. Хмарський) [62], яка належить до періодичного видання. Завдання видання, яке побачило світ 2007 р., – висвітлювати результати наукової та науково-практичної діяльності спеціалістів у цих галузях, сприяти розвитку різних напрямків інформаційної, бібліотечної та книгознавчої науки та практики, служити центром наукових комунікацій [63]. З 2007 р. в Одесі щорічно виходить продовжуване видання «Воронцовський збірник» [64] – серійна збірка історико-наукових праць, яка є підсумком проведення щорічних «Воронцовських читань», присвячених пам'яті М. С. Воронцова. 2007 р. під егідою ОНУ ім. І. І. Мечникова почала виходити збірка наукових праць «Лукомор'я: археологія, етнологія, історія Північно-Західного Причорномор'я» (ред. А. В. Шабашов) [65].

Серед великої кількості історико-наукових серіальних видань в Одесі впродовж останніх десяти років свою нішу зайняло серійне видання «Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри» [66], яке стало результатом проведення раз на два роки однойменної міжнародної конференції в Одеському національному морському університеті (ідея й реалізація М. І. Михайлуци) [67]. Вже традиційним стало проведення під час конференцій круглих столів з актуальних проблем історичного минулого, що мають теоретико-прикладний характер. Зокрема, 2015 р. на ювілейній – п'ятій (десятий рік проведення) конференції, круглий стіл, матеріали якого увійшли до збірки, присвятили темі: «Переможці чи переможені?: український вимір, факти, інтерпретації та уроки (1945–2015 рр.)». Всі конференції були організовані спільно з Національною спілкою краєзнавців України (голова О. П. Реєнт, заступник головного редактора журналу «Краєзнавство» О. Г. Бажан).

Одноразовим фактом стало видання Одеського обласного товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка, яке 2007 р. задумало випуск видання «Літаври» [68]. Спробішились видати лише один номер часопису, його спіткала доля багатьох подібних ініціатив, заснованих на ентузіазмі, але без фінансової підтримки. 2008 р. стараннями колективу кафедри

нової та новітньої історії та гуртка дослідників військової історії «НОВІК» (науковий одеський військово-історичний клуб) історичного факультету ОНУ ім. І. І. Мечникова побачив світ однойменний продовжуваний збірник наукових праць з військової історії (відп. ред. А. С. Поспелов) [69; 70]. Після 2011 р. випуски «НОВІК» припинилися. 2008 р. кафедра нової та новітньої історії ОНУ ім. І. І. Мечникова започаткувала видання збірника наукових праць «Британская политика и мир», присвятивши перший випуск 60-річному ювілею свого завідувача, професора О. Б. Дьоміна. Другий, і поки що останній випуск видання, редакційна колегія присвятила 55-річчю професора Луганського університету М. С. Бур'яна [71]. Збірки розглядали становища Великої Британії в системі міжнародних відносин XVI–XX ст.

Через тридцять чотири роки після виходу 1976 р. восьмого випуску збірки «Материалы по археологии Северного Причерноморья» [32], 2008 р. було поновлено друкування цього видання (відп. ред. І. В. Бруяко).

2009 р. було започатковано видання збірки наукових праць «Одиссос. Актуальні проблеми історії, археології та етнології» (гол. редкол. В. Г. Кушнір) [72], яка з'явилась внаслідок проведення на історичному факультеті ОНУ ім. І. І. Мечникова щорічної міжнародної конференції «Одеські Читання» (куратор С. В. Ковальський) для студентів, аспірантів та молодих учених. За період 2009–2012 рр. в Одесі вийшли два продовжуваних видання – «Сurriculum Vitae» [73] та «Эсхатос» [74] (відп. ред. О. А. Довгополова), серед яких останнє виступає спадкоємцем ідеї першого. Засновниками та авторами «Сurriculum Vitae» були представники філософського факультету ОНУ ім. І. І. Мечникова. «Эсхатос» став результатом україно-російського проекту між кафедрою історії стародавнього світу та середніх віків, кафедрою нової та новітньої історії ОНУ ім. І. І. Мечникова та кафедрою історії філософії Пермського державного університету. До чотирьох збірок включені дослідження, які були представлені на щорічному семінарі, присвяченому одеському історичному П. М. Біциллі. Починаючи з 2010 р., впродовж п'яти останніх років кафедра археології та етнології України (координатори В. Г. Кушнір, Н. О. Петрова) історичного факультету ОНУ ім. І. І. Мечникова проводить міжнародну наукову конференцію «Одеські етнографічні читання», результатом якої стали п'ять збірок наукових праць [75].

За останні кілька років мережу історико-наукових серіальних видань в Одесі поповнили різної тематичної спрямованості збірки. Серед них видання кафедри історії стародавнього світу та середніх віків ОНУ ім. І. І. Мечникова – «Libra», яке нараховує вже три випуски [77]; «Записки отдела нумизматики и торевтики Одесского археологического музея» (відп. ред. І. В. Бруяко), що має два випуски [78]; збірка статей за результатами факультативу з іудаїки та ізраїлезнавства, проведеного філософським факультетом ОНУ ім. І. І. Мечникова – «Мама городов израилевых...» [79]; матеріали міжнародної наукової конференції «IV Історіографічні читання» – «Історик Євген Миколайович Щепкін (1860–1920): постання в контексті доби» (відп. ред. В. М. Хмарський) [80], присвяченої 150-й річниці з дня народження професора; започаткований кафедрою нової та новітньої історії ОНУ ім. І. І. Мечникова спільно з Центром досліджень з історії освіти, науки та техніки на Півдні України ім. В. І. Липського збірник наукових статей – «Альманах історичних досліджень» (відп. ред. В. О. Кузнєцов) [81]; проект кафедри археології та етнології України ОНУ ім. І. І. Мечникова «ПОСТФАКТУМ: історико-антропологічні студії» (чотири випуски) [82]; проект тієї ж кафедри «Етнічна культура в глобалізованому світі», реалізований внаслідок проведення наукових конференцій [83] та ін.

Історики мають можливість публікувати свої напрацювання на шпальтах серіальних видань, що мають вузькоспеціалізований профіль і лише дотичні своїм змістом до історичних досліджень. Це, зокрема, стосується нещодавно заснованого «Вісника Одеського художнього музею» [84]. Його матеріали розкривають маловідомі сторінки та рідкісні факти з історії музею: формування його колекції, біографій митців, художнього життя міста XIX–XX ст. Іншим виданням є «Проблемы теории и истории архитектуры Украины», матеріали якого торкаються зазначених в назві проблем з точки зору регіональних особливостей, схоронності та реставрації пам'яток архітектури, містобудування, археології тощо [85]. Серед подібних видань потрібно назвати збірник наукових статей «Медієвістика» – єдине в Україні спеціалізоване видання, в якому друкуються праці, присвячені середньовічній та бароковій літературі й розглядаються проблеми взаємозв'язків літератури з культурою, релігією та історією [86].

Також відзначимо видання етнічного спрямування «Актуальні питання вірменознавства», представленого двома випусками [87]. Дослідники з України, Вірменії, РФ на його сторінках досліджують різні аспекти проблеми формування та існування вірменської діаспори, її національної освіти тощо. Подібного етнічного спрямування є журнал «Болгары в Украине, России и в других странах СНГ», який розпочав існування ще 2004 р. [88]. Історичний блок журналу представлений значною кількістю матеріалів різного тематичного спрямування.

Незважаючи на прискіпливе відстеження одеських історико-наукових серіальних видань, автори припускають, що деякі з них могли не потрапити в поле їх зору. Наскільки довго ці продовжувані видання закріпляться на Олімпі місцевих історико-наукових серіальних видань покаже історія, а поки що на сьогодні, тематикою своїх публікацій вони заповнюють значні лакуни у розвитку історичної науки.

Впродовж останніх кількох років, з огляду на важливість вирішення актуальних проблем наукової комунікації, поширення результатів наукових досліджень, стандартів наукової періодики задля безперешкодного розвитку науки та освіти в Україні та інтеграції української академічної спільноти до світової, одеські дослідники активно переходять до використання даних наукометричних баз, що включають в себе певний перелік видань, в яких публікуються результати наукових розробок. Адже в сучасному світі будь-яка діяльність має бути затребувана суспільством, науковою громадськістю та має використовуватись. Міністерство освіти і науки України дедалі жорсткіше визначає критерії відповідності конкретних викладачів та університетів у своїх оцінках діяльності вищих навчальних закладів. Водночас вимоги щодо публікацій у виданнях наукометричних баз також посилюються. Низка науково-періодичних серіальних видань Одеси, на шпальтах яких публікуються історичні дослідження почали роботу по включенню до міжнародних наукометричних баз. До міжнародних наукометричних баз включені видання: «Чорноморська минувшина», «Інтелігенція і влада», «Записки історичного факультету» та ін.

За останню чверть століття інформаційний простір історико-наукових серіальних видань він був представлений великою кількістю (за підрахунками авторів – 49) різних за видовою

класифікацією видань: (періодичних – 4, продовжуваних – 34, серійних – 11). Дані ознаки свідчать про рівень розвитку історичної науки в Одесі, про її перспективи, ступінь зосередженості науковців, які досліджують різноманітні аспекти історичної науки. Вони демонструють поліструктурність одеської корпорації істориків, які об'єднані не лише навколо профільного історичного факультету ОНУ ім. І. І. Мечникова, а й гуманітарних структур інших вишів Одеси (економічний, морський, педагогічний, політехнічний університети, університет внутрішніх справ), що є потужною тенденцією до формування окремих історико-наукових осередків при соціогуманітарних кафедрах або зосереджених навколо окремих постатей одеських істориків (Г. І. Гончарук, М. І. Михайлуца, В. А. Савченко та ін.), що виступають ініціаторами подібних видань. Це зумовлює розмаїття дослідницьких пошуків, певну тематичну пріоритетність досліджень, інтенсивність розширення джерельної бази, плюралізм методологічних підходів, різність фахового рівня опублікованих матеріалів тощо.

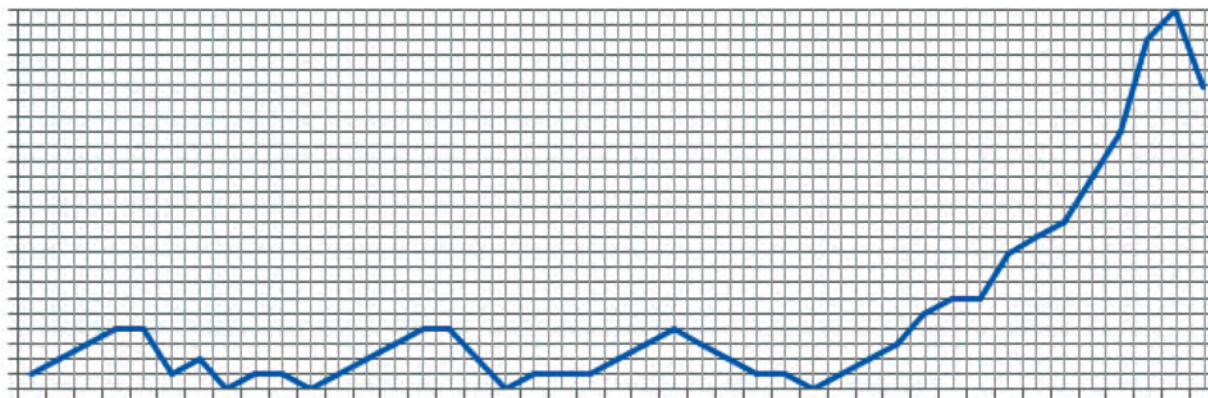
Політична ситуація 2014–2015 рр. в Україні, окупація Криму та військове протистояння на сході країни призвели до значних ускладнень на шляху підготовки і видання серіальних науково-періодичних видань. Не всі з них зуміли продовжити свою роботу, деяким довелося взяти паузу. Зрозуміло, що в ситуації, яка склалася, наука, залишаючись важливою галуззю державного життя, все ж не належить до першочергових пріоритетів у фінансуванні.

Найбільш помітною тенденцією розвитку видань є їх спеціалізація – за напрямками досліджень і тематикою, що відповідає пріоритетам наукових досліджень одеських істориків. Незважаючи на всі зазначені проблеми і недоліки, сучасне інтелектуальне співтовариство Одеси пропонує достатньо широкий спектр історико-наукових серіальних видань.

На підставі аналізу фактологічних даних було виявлено, що в Одесі впродовж XIX – на поч. XXI ст. виходило/виходить 65 (за підрахунками авторів) історико-наукових серіальних видань. Пік їх видавництва припадає на поч. XXI ст. – 25 видань (див. діаграму). Із загальної кількості переважну більшість складають продовжувані видання – 50 (≈77%), періодичні – 4 (≈6%), серійні – 11 (≈17%).

Діаграма

Динаміка виходу історико-наукових серіальних видань в Одесі (XIX — початок XXI ст.)

Відповідно до загальноприйнятої історіографічної періодизації історико-наукові серіальні видання можна поділити на три площини у вертикальній (хронологічній) градації: імперську, радянську і часів незалежності. У горизонтальному вимірі виокремлюємо чотири групи вищих навчальних закладів та науково-дослідних установ, що видавали/видають історико-наукові серіальні видання. Перша група – періодичні та продовжувані історичні видання вишів Одеси; друга – періодичні та продовжувані історичні видання НАН України та її філій, структурних підрозділів; третя група – періодичні та продовжувані історико-наукові видання науково-дослідних установ, товариств, асоціацій тощо та четверта – продовжувані історичні видання окремих груп істориків, або політичних груп. Ці чотири групи умовно представляють собою горизонтальний вимір мережі історико-наукових серіальних видань Одеси за понад сто сімдесятирічний період (2014 р. виповнилося 170 років з часу виходу першого номера «Записок Императорского Одесского общества истории и древностей»).

Історія історико-наукових серіальних видань привертає увагу наукової спільноти в багатьох аспектах – бібліотечно-бібліографічному, джерелознавчому, історичному, науковому тощо. Це зумовлює необхідність ретельного їх виявлення, бібліографування, систематизації, створення на

цій базі репертуару публікацій; досконалого вивчення на основі комплексного підходу; розкриття джерельної цінності та визначення значущості для сучасних наукових історичних студій. Дослідженням визначено перелік історико-наукових видань у мережі засобів масової інформації, на статті з яких необхідно скласти анотації (краще реферати) та розмістити їх в анотованій (краще реферативній) базі даних Наукової бібліотеки ОНУ ім. І. І. Мечникова, інших бібліотеках Одеси та України для поширеного введення до наукового обігу, інтеграції наукового досвіду та здійснення комунікації між ученими.

Автори статті акцентують увагу на тому, що основна відповідальність за повноту і якість публікацій, які відображають сучасний стан вітчизняної історичної науки, лягає на професійну періодику. Це стосується не лише наукової періодики з історичних наук. Потрібно наголосити на колективному забезпеченні «корпорацією істориків» високого наукового й інформаційного рівня опублікованих матеріалів, зокрема в питаннях формування мети, розкриття шляхів її досягнення, обґрунтування висновків, а також використання джерел і надбань історіографії, статистичних даних, наукової термінології з урахуванням сучасного підходу до бачення та вирішення актуальних історичних проблем.

Джерела та література

1. Левченко В., Левченко Г., Петровський Е. Історико-наукові серіальні видання Одеси кінця ХХ – початку ХХІ століття в контексті розвитку краєзнавчих студій в Україні // Краєзнавство. – К., 2013. – № 2 (83). – С. 5-14.

2. Словарь издательских терминов / Сост.: Ф. С. Сонкина, А. К. Бадигин, та ін.; под. ред. А. Э. Мильчина. – М., 1983. – С. 88-114.

3. Записки Императорского Одесского общества истории и древностей. – Одесса, 1844–1919. – Т. 1–33.

4. Див.: Хмарський В. М. Археографічна діяльність Одеського товариства історії та старожитностей. – Одеса, 2002. – 400 с.

5. Див.: Ясь О. В. Записки Одесского общества истории и древностей [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 3: Е–Й / Редкол.: В. А. Смолій

- (голова) та ін. – К.: «Наукова думка», 2005. – 672 с. – Режим доступу: <http://www.history.org.ua/>
6. Записки Императорского Новороссийского университета. – Одесса, 1867–1909, 1914. – Т. 1–113.
7. Библиография периодических изданий России, 1901–1916: [В 4 т.] Т. 1. – Л., 1958. – С. 614–615.
8. Русская периодическая печать 1703–1894 гг. Вып. 1 / Составил и издал Н. М. Лисовский. – СПб., 1901. – С. 55.
9. Записки Императорского Новороссийского университета историко-филологического факультета. – Одесса, 1909–1916. – Вып. 1–13.
10. Летопись Историко-филологического общества при Императорском Новороссийском университете. – Одесса, 1890–1902, 1904–1907, 1909–1910, 1913, 1916. – Т. 1–25.
11. Конюшенко Ю. А. Историко-філологічне товариство при Новоросійському університеті: основні етапи і напрями діяльності (1889–1923 рр.) // Український історичний журнал. – 2009. – № 5. – С. 98–103.
12. Одесский Вестник. – 1889. – 24 березня.
13. Известия Одесского библиографического общества. – Одесса, 1911–1916. – Т. 1–5.
14. Смичок Л. М. Одеське бібліографічне товариство // Одесі-200. – Ч. II. – Одеса, 1994. – С. 113–114.
15. Труды подготовительной по национальным делам комиссии. Малорусский отдел. – Одесса, 1919. – Вып. 1: Сборник статей по малорусскому вопросу. – 119 с.
16. Учёные записки Высшей Школы г. Одессы. Отдел гуманитарно-общественных наук. – Одесса, 1921–1922. – Т. I–II.
17. Див.: Левченко В. В. Одеський гуманітарно-суспільний інститут (1920–1921): до питання спадкоємності традицій університетської освіти // Записки історичного факультету. – Вып. 19. – Одеса, 2008. – С. 207–216.
18. Див.: Левченко В. В. Вчені-історики Одеси в міжнародній науковій комунікації в 1917–1930-х рр. // Університет: науковий історико-філософський журнал. – К., 2012. – № 3 (47). – С. 11–22.
19. Див.: Левченко В. В. Наукова комунікація в Одесі 1917–1944 рр.: ресурс розвитку освіти та науки // Південний захід. Одесика. – Вып. 15. – Одеса, 2013.
20. Слабченко М. Є. Фаміліати й заступаючі // Ученые записки Высшей Школы г. Одессы. – 1922. – Т. 2. Отдел гуман.-обществ. наук. – С. 81–84.
21. Бюлетень офіційних розпоряджень і повідомлень Наркомосвіти. – 1921. – Ч. 7–8. – С. 1.
22. Бюлетень НКО УСРР. – 1925. – Ч. 4. – С. 76.
23. Вісник Одеської комісії краєзнавства при Всеукраїнській Академії наук. – Одеса, 1924–1930. – Ч. 1–5.
24. Записки Одеського наукового при Українській Академії наук товариства. – Одеса, 1926–1929.
25. Записки Українського бібліографічного товариства в Одесі. – Одеса, 1925–1929.
26. Праці Одеської центральної наукової бібліотеки. – Одеса, 1927–1930.
27. Див.: Петровський Е. П. Кадрова ситуація на історичному факультеті Одеського державного університету в 1930-х роках // Проблеми історії України: Факти, судження, пошуки. – К., 2004. – Вып. 13. – С. 260–273.
28. Див.: Урсу Д. П., Петровський Е. П. Особливості науково-дослідної роботи викладачів, аспірантів і студентів історичного факультету Одеського державного університету в 1934–1941 роках // Записки історичного факультету. – Одеса, 2009. – Вып. 20. – С. 300–312.
29. Труды Одеського державного університету імені І. І. Мечникова. Серія історичних наук. – Одеса, 1939. – Т. 1; 1947. – Т. 2; 1949. – Т. 9; 1954. – Т. 144, вип. 4; 1956. – Т. 146, вип. 5; 1958. – Т. 148, вип. 6; 1959. – Т. 149, вип. 7; 1962. – Т. 152, вип. 8; Т. 159, вип. 9.
30. Одесская газета. – 1943. – 29 вересня.
31. Добролюбський К. П. Термідор. Нариси з історії // Труды Одеського державного університету. – 1949. – Т. 9.
32. Материалы по археологии Северного Причерноморья. – Одесса, 1957, 1959–1960, 1962, 1966, 1970–1971, 1976, 2008–2011. – Т. 1–12.
33. Краткие сообщения о полевых археологических исследованиях Одесского государственного университета имени И. И. Мечникова и Одесского государственного музея в 1960 году. – Одесса, 1961; Краткие сообщения о полевых археологических исследованиях Одесского государственного музея в 1961 году. – Одесса, 1963; Краткие сообщения о полевых археологических исследованиях Одесского государственного музея в 1962 году. – Одесса, 1964; Краткие сообщения о полевых археологических исследованиях Одесского государственного музея в 1963 году. – Одесса, 1965; Записки Одесского археологического общества. – Одеса, 1960. – Т. 1 (34); 1967. – Т. 2 (35).
34. Записки Императорского Одесского общества истории и древностей. – Одесса, 1844–1919. – Т. 1–33.
35. Див.: Левченко В. В. К биографии Петра Осиповича Карышковского-Икара: начало научного пути // Південний захід. Одесика. – Вып. 12. – Одеса, 2011. – С. 310.
36. Древнее Причерноморье. – Одесса, 1989. – 67 с.; 1990. – 185 с.; 1991. – 123 с.; 1996. – 115 с.; 1998. – 154 с.; 2003. – 228 с.; 2005. – 203 с.; 2008. – 388 с.; 2011. – 517 с.; 2013. – 654 с.
37. Историческое краеведение Одесщины: Сб. материалов. – Одесса, 1992–1996. – Вып. 1–7.
38. Древнее Причерноморье. Краткие сообщения Одесского археологического общества. – Одесса, 1993–1994, 1999, 2008. – Вып. 1–4.

39. Записки історичного факультету. – Одеса, 1995–2014. – Вип. 1–24.
40. Старожитності Причорномор'я. – Одеса, 1995, 2000. – Вип. 1–2.
41. Невичерпні джерела пам'яті: зб. наук. ст., матеріалів та републікацій. – Одеса, 1998. – Т. 1. Намогильні хрести запорозьких козаків / Відп. ред. І. В. Сапожників; наук. ред. О. А. Бачинська. 1998. – 220 с.; Т. 2: Задунайська січ: до 1000-ліття літописання та книжної справи в Україні / Відп. ред. О. А. Бачинська. – 1998. – 390 с.; Т. 3: Хаджибей-Одеса та українське козацтво (1415–1797 роки): До 210 річниці штурму Хаджибейського замку / Відп. ред. І. В. Сапожников; наук. ред. Г. В. Сапожникова. – Одеса, 1999. – 399 с.
42. Причорноморський регіон. – Одеса, 1998. – № 1.
43. Вестник Одесского музея Нумизматики. – Одеса, 1999–2012. – Вип. 1–46.
44. О чем рассказала монета. – Одеса, 2012. – Вип. 1–8.
45. Інтелекція і влада. Громадсько-політичний науковий збірник. – Одеса, 1999–2014. – Вип. 1–31.
46. Историческая память: Историко-краеведческий ежегодник. – Одеса, 1999–2005. – № 1–6.
47. Праці Державного архіву Одеської області. – Одеса, 2000–2015. – Т. I–XLII.
48. Археологія та етнологія Східної Європи: матеріали і дослідження / Відп. ред. О. В. Сминтина. – Одеса, 2000–2002. – Т. 1–3.
49. Античные и средневековые монеты Северного Причерноморья. – Одеса, 2002–2005. – Т. I–IV.
50. Творчість Юрія Липи в культурно-історичному контексті ХХ століття. М-ли Всеукр. наук. конф. [I-і Липівські читання, Одеса, 27-28 квітня 2000 р.] – Одеса: Астропринт, 2000. – 151 с.; III-і Липівські читання. Пам'яті Івана та Юрія Лип: М-ли Всеукр. наук. конф. [Одеса, 5-6 травня 2006 р.] / упоряд. Г. Дольник – Одеса: Друк, 2007. – 140 с.; IV-і Липівські читання. Пам'яті Івана та Юрія Лип: М-ли Всеукр. наук. конф. [Одеса, 18-19 квітня 2008 р.] / упоряд. Г. Дольник. – К.: УВС ім. Ю. Липи, 2009. – 236 с.; VI-і Липівські читання. Пам'яті Івана та Юрія Лип. М-ли Всеукр. наук. конф. / упоряд. Г. Дольник [Львів, 4-5 травня 2012 р.] – К.: УВС ім. Ю. Липи, 2012. – 168 с.
51. Одесса и еврейская цивилизация. – Одеса, 2002–2007.
52. Одеська болгаристика. – Одеса, 2003–2012. – Вип. 1–10.
53. Науковий вісник. Одеський державний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Науки: економіка, політологія, історія. – Одеса, 2004–2015. – № 1–220.
54. Липоване: история и культура русских-старобрядцев. – Одеса, 2004–2009. – Вип. 1–6; Одеса-Измаил, 2010–2013. – Вип. 7–10.
55. Мория. Альманах. – Одеса, 2004–2012. – Вип. 1–13.
56. Вісник Одеського історико-краєзнавчого музею. – Одеса, 2005–2011. – № 1–11.
57. Българите в Северното Причерноморие. Изследвания и материали. – Велико Търново, 1992–1997, 2000, 2004. – Т. 1–8; Одеса–Велико Търново, 2006, 2009–2013. – Т. 9–12.
58. Поляки на півдні України. – Одеса – Ополе – Ольштин, 2006–2011.
59. Чорноморська минувшина. Записки Відділу історії козацтва на півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України: зб. наук. пр. – Одеса, 2006–2014. – Вип. 1–9.
60. Південний захід. Одесика – Юго-Запад Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах. – Одеса, 2006–2015. – Вип. 1–19.
61. Історіосфера. – Одеса, 2006–2014. – Вип. 1–9.
62. Вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Серія: Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство. – Одеса, 2007. – Т. 12, вип. 4; 2008. – Т. 13, вип. 8; 2009. – Т. 14, вип. 19; 2010. – Т. 15, вип. 21; 2011. – Т. 16, вип. 21; 2012. – Т. 17, вип. 1 (7); 2012. – Т. 17, вип. 2(8); 2013. – Т. 18, вип. 1(9); 2013. – Т. 18, вип. 2 (10).
63. Сминтина В. А. Вступне слово ректора ОНУ ім. І. І. Мечникова // Вісник ОНУ. Серія: Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство. – 2007. – Т. 12, вип. 4. – С. 8.
64. Воронцовский сборник. – Одеса, 2007–2013. – Вип. 1–6.
65. Лукомор'я: археологія, етнологія, історія Північно-Західного Причорномор'я. – Одеса, 2007–2013. – Вип. 1–6.
66. Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри / Від. ред. М. І. Михайлуца. – Одеса, 2007. – 333 с.; 2009. – 397 с.; 2011. – 400 с.; 2013. – 440 с.; 2015. – 442 с.
67. Див.: Левченко В. В., Михайлуца М. І. Друга міжнародна науково-практична конференція «Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри» // Краєзнавство. – 2009. – № 1–2. – С. 239–240; Левченко В. В., Михайлуца М. І. III Міжнародна наукова конференція «Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри» // Краєзнавство. – К., – 2011. – № 2. – С. 325–328 та ін.
68. Літаври. – Одеса, 2007. – 70 с.
69. Новик: Сб. науч. трудов по военной истории Научного Одесского военно-исторического клуба. – Одеса, 2008–2011. – Вип. 1–4.
70. Бузейчук В. М. Нове військово-історичне видання в Одесі // Ресурс доступу: <http://madvi-odessa.mylivepage.com/wiki/1244/383>

71. Британская политика и мир: контуры исторического взаимодействия. – Одесса, 2008. – Вып. 1; Луганск- Одесса, 2011. – Вып. 2.
72. Одиссоc. Актуальні проблеми історії, археології та етнології / В. Г. Кушнір (гол. редкол.). – Одеса, 2009–2014. – Вып. I–V.
73. Curriculum Vitae. – Одесса, 2009–2010. – Вып. 1–2.
74. Эсхатос: философия истории в предчувствии конца истории. – Одесса, 2011; Эсхатос-II: философия истории в контексте идеи «предела». – Одесса, 2012.
75. Весільна обрядовість у часі і просторі: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. «Одеські етнографічні читання»/ Наук. ред. В. Г. Кушнір. – Одеса, 2010. – 381 с.; Календарна обрядовість у життєдіяльності етносу. Зб. наук. праць // Матер. міжн. наук. конф. «Одеські етнографічні читання». – Одеса, 2011. – 383 с.; Традиційна культура діаспори. Зб. наук. праць / Матер. міжн. наук. конф. «Одеські етнографічні читання». – Одеса, 2012. – 491 с.; Локальна та регіональна специфіка традиційної культури. Зб. наук. праць / Матеріали між. наук. конф. «Одеські етнографічні читання». – Одеса, 2013. – 574 с.; Одеські етнографічні читання. Етнокультура порубіжжя: локально-територіальні особливості: зб. наук. праць/ Колектив авторів. – Одеса, 2014. – 419 с.
76. Етнографія Півдня України. – Одеса, 1996. – Вып. 1.
77. Libra. – Одесса, 2010–2014. – Вып. 1–3.
78. Записки отдела нумизматики и тореvтики Одесского археологического музея. — Одесса, 2010, 2014. – Вып. 1–2.
79. «Мама городов Израилевых...» Сб. статей по итогам факультатива по иудаике и израилеведению ОНУ им. И. И. Мечникова / Под ред. О. А. Довгополова, М. Довев, И. В. Голубович, Э. И. Мартынюк, Е. С. Петриковская. – Одесса, 2011. – 146 с.
80. Историк Євген Миколайович Щепкін (1860–1920): постать в контексті доби: Матер. міжн. наук. конф. «IV Історіографічні читання», присвяченої 150-й річниці з дня народження професора Є. М. Щепкіна. – Одеса, 2012.
81. Альманах історичних досліджень. – Одеса, 2012. – Вып. 1.
82. ПОСТФАКТУМ: історико-антропологічні студії. – Одеса, 2013. – № 1-4.
83. Етнічна культура в глобалізованому світі. Збірка наук. праць I-ї Між. наук. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених, присвяченої 20-річчю кафедри археології та етнології України ОНУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 2013. – 242 с.; Етнічна культура в глобалізованому світі. Збірка наукових праць II-ї Між. наук. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених, присвяченої 200-річчю Т. Г. Шевченка. – Одеса, 2014. – 216 с.
84. Вісник Одеського художнього музею. – Одеса, 2014. – Вып. 1, 2.
85. Проблемы теории и истории архитектуры Украины. – Одесса, 1999–2013. – Вып. 1–13.
86. Медієвістика: збірник наукових статей за ред. О. Александрова. – Одеса, 1998–2009. – Вып. 1–5.
87. Актуальні питання вірменознавства: збірка наук. статей. – Одеса, 2013–2014. – Вып. 1–2.
88. Болгары в Украине, России и в других странах СНГ. – Одесса, 2004–2012. – №№ 1–10.

Валерій Левченко, Галина Левченко, Едуард Петровський

ИСТОРИЧЕСКИЕ СЕРИАЛЬНЫЕ НАУЧНЫЕ ИЗДАНИЯ ОДЕССЫ XIX-XXI вв.: ДИНАМИКА РАЗВИТИЯ И КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ

В статье рассматривается история становления и развития исторических научных серийных изданий в Одессе, подана их видовая характеристика. Акцентируется внимание на проблемно-тематических приоритетах публикаций этих изданий, определены их функции, выявлены положительные и отрицательные черты функционирования исторических научных серийных изданий в контексте генезиса исторической науки.

Ключевые слова: *Одесса, история, издания, серийные, периодика, наука.*

Valeriy Levchenko, Galyna Levchenko, Edward Petrovskiy

HISTORICAL SCIENCE EDITION SERIALS ODESSA XIX-XXI: DYNAMICS AND CONCEPTUAL FEATURES

The article discusses the history and development of historical serial scientific publications in , filed their specific characteristics. Special attention is paid to the major thematic aspects of publications in these publications, their functions defined, a positive and negative features of the functioning of media in the context of the genesis of history. Presents a problem-thematic priorities of modern historical serial scientific publications .

Key words: *Odessa, history, publications, serials, periodicals, science.*